

RADIOGRAFIA ATACURILOR

ASUPRA ORGANIZAȚIILOR SOCIETĂȚII CIVILE

DIN REPUBLICA MOLDOVA

1 IANUARIE – 31 DECEMBRIE 2019

Introducere

Radiografia atacurilor asupra organizațiilor societății civile (OSC) din Republica Moldova reprezintă un efort comun de documentare a informațiilor și evenimentelor prin care se deteriorează mediul de activitate al OSC-urilor din Moldova. Radiografia este la a 3-a ediție și cuprinde perioada 1 ianuarie – 31 decembrie 2019. Analize similare au fost prezentate pentru perioada 2016-2017¹ și 2018².

În sensul prezentului document, atacurile reprezintă în special declarațiile și acțiunile politicianilor, îndeosebi a celor aflați la guvernare și publicarea articolelor în mass-media sau intervenții publice care prezintă sectorul non-profit drept organizații care promovează interesele țărilor străine sau care slujesc intereselor partidelor politice. Uneori aceste atacuri iau forma unor inițiative legislative menite să deterioreze mediul de activitate al OSC-urilor.

Activitatea de monitorizare și documentare a atacurilor a fost necesară în contextul în care un număr din ce în ce mai mare de OSC-uri independente devin ținta numeroaselor acțiuni de discreditare și denigrare, după ce acestea au criticat sau și-au exprimat dezacordul față de acțiunile guvernării.³ Scopul documentului este de a atrage atenția asupra atacurilor orchestrate împotriva OSC-urilor și de a determina autoritățile publice, companiile și persoanele care le susțin să înceteze atacurile și să permită OSC-urilor să activeze liber. De asemenea, acest document are scopul de a permite OSC-urilor să formuleze o reacție la atacurile împotriva lor.

În radiografia pentru anul 2019 am inclus atât atacurile la adresa societății civile, cât și reacțiile OSC-urilor naționale și constatările organizațiilor internaționale, cum ar fi cele ale Raportorului Special al ONU privind situația apărătorilor drepturilor omului și ale Comisarului pentru Drepturile Omului al Consiliului Europei.

Informația inclusă în document a fost obținută din resursele mass-media disponibile online și rețelele de socializare. Monitorizarea și documentarea atacurilor a avut loc pe parcursul anului 2019. Monitorizarea ar putea să nu fie exhaustivă. Atacurile sunt incluse în ordine cronologică, începând cu luna ianuarie 2019. Unele atacuri au fost indicate într-un bloc unic, în funcție de obiectul (de exemplu: alegerile parlamentare din luna februarie 2019) sau subiectul atacului (articole denigratoare la adresa unui anumit OSC). În document sunt făcute referințe la pagina web unde au fost publicate materialele relevante. Unele link-uri nu mai sunt active, însă autorii radiografiei au probe ale publicării materialelor în cauză.

---

¹ Radiografia atacurilor asupra organizațiilor neguvernamentale din Republica Moldova, septembrie 2016 - decembrie 2017, disponibilă la: https://crim.org/wp-content/uploads/2018/02/2018-02-21_radiografia-atac-ONGs_fin.pdf.

² Radiografia atacurilor asupra organizațiilor neguvernamentale din Republica Moldova, ianuarie - decembrie 2018, disponibilă la: http://crim.org/wp-content/uploads/2019/03/2019-03-19-timeline-atac-OSC_2018_final.pdf.

³ Consiliul Drepturilor Omului, Raportul raportorului special al ONU privind situația apărătorilor drepturilor omului, Vizita în Republica Moldova, 2019, A/HRC/40/60/Add.3, par. 36-37, disponibil la: <https://undocs.org/A/HRC/40/60/ADD.3>.

Fenomenul atacurilor asupra societății civile nu este o problemă izolată pentru Republica Moldova. El reprezintă deja o tendință în țările din regiunea de sud-est a Europei cu un nivel de democrație fragil. Metodele și instrumentele prin care se face acest lucru devin din ce în ce mai sofisticate și răspândite.⁴ Una din numeroasele consecințe negative ale acestor acțiuni este constrângerea OSC-urilor și a activiștilor civici să se autocenzureze sau să fie mai puțin activi.⁵ În baza experienței altor state din regiune, putem afirma că stigmatizarea OSC-urilor poate fi un precursor al unor acțiuni de persecutare din partea statului.⁶ Inițiativa de a documenta și monitoriza atacurile [este inspirată din Ungaria](#), țară al cărei mediu asociativ se confruntă cu provocări similare de câțiva ani. Documentul este elaborat și prezentat de organizațiile semnatare indicate la sfârșitul documentului, care au colaborat la colectarea datelor.

În cazul în care dețineți o informație care poate fi catalogată drept un atac la adresa OSC-urilor, aceasta poate fi transmisă la adresa ilie.chirtoaca@crjm.org pentru a fi inclusă în următorul raport de monitorizare.

Rezumatul principalelor constatări ale atacurilor în 2019

Atacurile la OSC-uri în 2019 au fost mai puține ca în anii precedenți. Aceasta se poate datora inclusiv schimbărilor politice majore din Republica Moldova din iunie 2019. În februarie 2019, au avut loc alegeri parlamentare și timp de trei luni politicienii au fost ocupați cu crearea majorității parlamentare și a noului guvern. Totuși în timpul campaniei electorale au existat atacuri la adresa OSC-urilor implicate în procesul de monitorizare a alegerilor. Numirea Guvernului a avut loc tocmai în vara anului 2019, iar activitatea legislativă a Parlamentului a fost redusă. Prin urmare, în 2019 au existat mai puține inițiative legislative, iar cele care au existat au fost în favoarea statului de drept și au fost mai puține situații în care OSC-urile să fie nevoite să reacționeze împotriva unor inițiative nedemocratice. Probabil, aceasta explică numărul mai redus al atacurilor în 2019 în comparație cu anii precedenți.

Atacurile care au avut loc în 2019 s-au concentrat îndeosebi în jurul unor evenimente, cum ar fi alegerile parlamentare din februarie 2019, reforma justiției anunțată de Guvernul SANDU în vara anului 2019 sau selectarea judecătorilor la Curtea Constituțională. Câteva OSC-uri au fost ținta directă a atacurilor în 2019, printre care Asociația Promo-LEX, Centrul de Resurse Juridice din Moldova (CRJM), Amnesty International Moldova (AIM) și Fundația Soros-Moldova (FSM). Promo-LEX a fost atacată de mai mulți politicieni și autorități publice care s-au arătat deranjați de rapoartele de monitorizare alternative ale asociației cu privire la alegerile parlamentare din februarie 2019, sau de activitatea de monitorizare și raportare a drepturilor omului în regiunea transnistreană. AIM a fost atacată după ce a criticat inacțiunea poliției față de hărțuiri și agresiuni în campania pre-electorală. CRJM a fost atacat în contextul reformei justiției anunțate de Ministerul Justiției. Un judecător de la Curtea Supremă de Justiție a declarat că CRJM trebuie lichidat. Președintele CRJM a fost atacat în legătură cu participarea sa în calitate de membru în comisia guvernamentală pentru selectarea judecătorilor constituționali. În cazul FSM, mai multe portaluri cu o reputație dubioasă au distribuit informații false precum că fondurile FSM ar fi fost utilizate necorespunzător, în interese politice.

---

⁴ Balfour R., Bouchet N., Document de politici "Supporting Civil society in Eastern Europe and the Western Balkans: Old and New Challenges", 2018, GMF Europe Program, disponibil la: <http://www.gmfus.org/publications/supporting-civil-society-eastern-europe-and-western-balkans-old-and-new-challenges>.

⁵ Amnesty International, "Laws designed to silence: the global crackdown on civil society organizations" (2019) ACT 30/9647/2019, p. 2, disponibil la: <https://www.amnesty.org/download/Documents/ACT3096472019ENGLISH.PDF>.

⁶ Buyse A., "Squeezing civic space: restrictions on civil society organizations and the linkages with human rights", 2018, The International Journal of Human Rights, 22:8, p. 966-988, disponibil la: <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/13642987.2018.1492916>.

Ca și în anii precedenți, autoritățile încearcă să restrângă spațiul de activitate pentru societatea civilă prin măsuri legislative. În Programul de Activitate al Guvernului CHICU din 14 noiembrie 2019 a fost inclusă o singură activitate privind societatea civilă, și anume „*Consolidarea rolului de watch-dog al organizațiilor societății civile și neadmiterea implicării lor în activități politice*”. Organizațiile membre ale Platformei Naționale a Republicii Moldova a Forumului Societății Civile din Parteneriatul Estic au declarat că restricția inclusă în Programul de Guvernare de neadmitere a implicării OSC-urilor în activități politice contravine standardelor internaționale și neagă dreptul OSC-urilor de implicare în activități de politici publice și de participare la dezbateri pe subiecte de interes public. Planul de Acțiuni al Guvernului pentru anii 2020-2023 aprobat la 11 decembrie 2019 nu a mai inclus obiectivul de limitare a activităților politice ale OSC-urilor.

În acest document am analizat inclusiv situația OSC-urilor din regiunea transnistreană. În 2018, cadrul legislativ a introdus o restricție pentru OSC-urile care primesc finanțare din exterior de implicare în așa numitele „activități politice”, care în esență reprezintă activități de politici publice. Legislația prevede un mecanism complex de raportare și sancțiuni drastice atât pentru organizații, cât și pentru fondatorii OSC-urilor și chiar pentru persoanele care participă la activitățile desfășurate de aceste organizații. Terminologia folosită în acest raport cu privire la situația OSC-urilor din regiunea transnistreană nu poate implica nicio poziție politică a autorilor și nu poate fi interpretată sub aceste aspecte. Utilizarea în această analiză a unor termeni precum „legislație”, „Constituție”, „Președinte”, „Minister”, „ministru”, „procuror”, etc. nu presupune legitimarea acestora ori recunoașterea *de jure* a acestor acte normative, a administrației sau a instituțiilor de la Tiraspol. Acești termeni sunt utilizați exclusiv pentru comoditatea cititorului și pentru a oferi o identificare cât mai exactă a documentelor, a administrației și a instituțiilor de facto din așa-numita Republică transnistreană („RMN”).

În 2019, Raportorul Special al ONU privind situația apărătorilor drepturilor omului, Michel FORST a prezentat un raport privind vizita sa în Moldova din iunie 2018, în care a indicat că apărătorii drepturilor omului din Republica Moldova se confruntă cu mai multe provocări, printre care și restrângerea spațiului pentru societatea civilă. Dl Forst a remarcat că autoritățile publice au stigmatizat și au discreditat apărătorii drepturilor omului și munca lor, inclusiv prin mass-media afiliată politic. Dl Forst a primit informații despre acțiuni de intimidare și amenințări la adresa apărătorilor drepturilor omului de către reprezentanții publici, în special atunci când au criticat deciziile luate de Guvern. OSC-urile care se ocupă de promovarea drepturilor politice au fost acuzate de lipsa echidistanței și de o agendă externă care nu este aliniată la interesele naționale.

În 2019, o investigație jurnalistică⁷ a scos la iveală că, în anii guvernării Partidului Democrat din Moldova, 2016-2017, 51 de reprezentanți ai societății civile, jurnaliști și politicieni din opoziție au fost interceptați abuziv în cadrul a trei dosare penale pornite în baza mesajelor pe Facebook sau declarațiilor în cadrul unor conferințe de presă. Potrivit dlui Chiril MOȚPAN, fostul președinte al Comisiei parlamentare securitate națională, apărare și ordine publică,⁸ printre reprezentanții societății civile care au fost interceptați se numără Arcadie BARBĂROȘIE, directorul Institutului de Politici Publice; Vladislav GRIBINCEA, președintele Centrului de Resurse Juridice din Moldova; Sergiu TOFILAT, membrul asociației WatchDog.md; Lilia CARASCIUC, președinta Transparency International Moldova; Sorin MEREACRE, președintele Fundației Est-Europene; Adrian LUPUȘOR, președintele Expert-Grup; Cristina PERETEATCU, președinta Amnesty International Moldova; Galina BOSTAN, președinta Centrului de Analiză și Prevenire a Corupției. Printre jurnaliștii/stele interceptați/te se numără Constantin CHEIANU, Val BUTNARU, Anatol DURBALĂ, Vasile

---

⁷ RISE Moldova, Ministerul Interceptărilor, 14 iunie 2019, <https://www.rise.md/articol/ministerul-interceptarilor/?lang=ru>.

⁸ JurnalTV, Cabinetul din umbră: Măsurile populiste ale Guvernului Chicu, ora 1:00:30, <https://www.jurnaltv.md/news/d3ac7baa77c438af/cabinetul-din-umbra-masurile-populiste-ale-guvernului-chicu.html>.

NĂSTASE, Alina RADU, Natalia MORARI, Mariana RAȚĂ, Petru MACOVEI, Ion TERGUȚĂ, Valentina URSU, Ion PREAȘCĂ, Cornelia COZONAC, etc. În septembrie 2019, Procurorul General a pornit urmărirea penală privind interceptările abuzive și a transmis cauzele Procuraturii Anticorupție pentru efectuarea urmăririi penale.⁹ Instituția a comunicat că în cadrul urmăririi penale au fost recunoscuți în calitate de bănuți 4 ofițeri de investigație, inclusiv un șef de subdiviziune din cadrul Inspectoratului Național de Investigație al Inspectoratului General de Poliție, și 3 procurori. În decembrie 2019, Procuratura Anticorupție a audiat mai mulți jurnaliști în calitate de martori în această cauză.¹⁰

O mare parte din portalurile media care publicau sau preluau de la alte portaluri cu reputație dubioasă articole cu caracter denigrator împotriva OSC-urilor, au devenit inactive după schimbarea guvernării din iunie 2019 (de exemplu www.actual.md sau www.today.md). Aceste portaluri web publicau materiale în favoarea Guvernului condus de Partidul Democrat din Moldova și în defavoarea opoziției și erau angrenate în campanii de denigrare a societății civile (a se vedea pentru detalii Radiografia atacurilor din 2016-2017¹¹ și 2018¹²).

Portalurile media „active” în 2019 au fost: www.telegraph.md, www.timpul.md, www.noi.md, www.publika.md, www.basarabialiterara.md, www.hotnews.md, www.24h.md sau www.blocknot-moldova.md. Printre blogurile care au publicat informații tendențioase și denigratoare despre OSC-uri și/sau reprezentanți ai acestora, putem menționa blogurile lui Bogdan ȚÎRDEA, deputat, membru al Partidului Socialiștilor din Republica Moldova (PSRM), al lui Eugen LUCHIANIUC și al lui Anatolie CHIRILOV, ultimii doi susținători vehemenți ai inițiativelor PDM. În același timp, în 2019 au apărut pagini noi de tipologie similară, cum ar fi pagina web www.scheme.md, un portal web creat la 30 iulie 2019. Nu este cunoscut cine este proprietarul acestui portal, iar toate materialele se publică fără a menționa autorul. Aceasta a publicat în preponderență articole denigratoare în adresa unor OSC-uri și ai reprezentanților acestora, a Guvernului SANDU și a partidelor de dreapta. Toate aceste portaluri preiau materialele și utilizează texte similare, fiind schimbate doar titlurile.

Lista semnatarilor este indicată la sfârșitul documentului și este deschisă spre semnare.

---

⁹ Procuratura Anticorupție, comunicat de presă, 22 noiembrie 2019, https://www.facebook.com/ProcuraturaAnticoruptie/posts/736767723399918?_tn=-R.

¹⁰ Media Azi, Proces penal pe cazul interceptărilor: Cum comentează Procuratura citarea în calitate de martore a persoanelor din lista lui Moțpan, 19 decembrie 2019, <http://media-azi.md/ro/stiri/proces-penal-pe-cazul-intercept%C4%83rilor-cum-comenteaz%C4%83-procuratura-citarea-%C3%AEn-calitate-de>.

¹¹ Radiografia atacurilor asupra organizațiilor neguvernamentale din Republica Moldova, septembrie 2016 - decembrie 2017, disponibilă la: https://crim.org/wp-content/uploads/2018/02/2018-02-21_radiografia-atac-ONGs_fin.pdf.

¹² Radiografia atacurilor asupra organizațiilor neguvernamentale din Republica Moldova, ianuarie - decembrie 2018, disponibilă la: http://crim.org/wp-content/uploads/2019/03/2019-03-19-timeline-atac-OSC_2018_final.pdf.

<p>15 ianuarie 2019</p> <p>Raportul Raportorului Special al ONU privind situația apărătorilor drepturilor omului</p>	<p>Michel FORST, Raportorul Special al ONU privind situația apărătorilor drepturilor omului, a prezentat un raport privind vizita sa în Moldova din 25-29 iunie 2018.</p> <p>Raportorul Special al ONU a indicat că apărătorii drepturilor omului din Republica Moldova se confruntă cu mai multe provocări, printre care restrângerea spațiului pentru societatea civilă. Dl Forst a remarcat că autoritățile publice au stigmatizat și au discreditat apărătorii drepturilor omului și munca lor, inclusiv prin mass-media afiliată politic.</p> <p>Dl Forst a primit informații despre acțiuni de intimidare și amenințări la adresa apărătorilor drepturilor omului de către persoane publice, în special atunci când au criticat deciziile luate de Guvern. OSC-urile care se ocupă de promovarea drepturilor politice au fost acuzate de lipsa echidistanței și de o agendă externă care nu este aliniată la interesele naționale. OSC-urile și apărătorii individuali ai drepturilor omului au informat Raportorul Special că, în practică, contribuțiile lor nu au fost luate în considerare de autorități. Mai mult, în desfășurarea activităților de promovare a drepturilor omului le-a fost dificil să se angajeze într-un dialog real cu funcționarii publici.</p> <p>În raport s-a indicat că unele grupuri de apărători ai drepturilor omului sunt deosebit de vulnerabile, cum ar fi avocații, jurnaliștii, judecătorii independenți, apărătorii drepturilor minorităților sexuale și transgender, apărătorii drepturilor femeilor și apărătorii drepturilor omului din Transnistria.</p> <p>Raportorul Special a recomandat autorităților publice, printre altele, adoptarea proiectului Legii cu privire la organizațiile necomerciale în versiunea care a fost consultată cu societatea civilă, efectuarea consultărilor publice autentice și semnificative în cadrul procesului legislativ, precum și asigurarea unui mediu sigur și permisiv pentru apărătorii drepturilor omului.</p>
<p>ianuarie - februarie 2019</p> <p>Atacuri îndreptate împotriva Asociației Promo-LEX în contextul monitorizării alegerilor parlamentare</p>	<p>În perioada premergătoare alegerilor parlamentare din 24 februarie 2019, mai mulți politicieni și autorități publice s-au arătat deranjați de rapoartele de monitorizare alternative ale alegerilor parlamentare elaborate de către Asociația Promo-LEX. Rapoartele Promo-LEX au evidențiat, printre altele, practica unor partide politice de a utiliza resursele administrative, lipsa rapoartelor financiare pentru toate cheltuielile suportate în campania electorală sau oferirea de cadouri în perioada electorală.</p> <p>La 10 ianuarie 2019, Iurie CIOCAN, membrul și fostul Președinte al Comisiei Electorale Centrale (CEC), a declarat că rapoartele de monitorizare realizate de către Promo-LEX reprezintă o ingerință în procesul electoral și pot influența opinia alegătorilor. Declarații aproape identice a făcut în aceeași zi Maxim LEBEDINSCHI, membru CEC, consilier al Președintelui Republicii Moldova și membru al PSRM, în cadrul unei emisiuni televizate la postul TV21. La 14 ianuarie 2019, membrii misiunii de observare Promo-LEX au avut întvedere cu reprezentanții CEC. Printr-un</p>

[comunicat de presă](#) distribuit ulterior presei, CEC a comunicat că părțile au discutat în cadrul unui climat de respect față de independența misiunii de observare, despre activitățile desfășurate de către misiunea de observare precum și despre metodologia aplicată pentru observarea alegerilor din 24 februarie 2019. CEC a reiterat importanța eforturilor de monitorizare a alegerilor organizate și desfășurate în Republica Moldova și rolul pe care îl joacă societatea civilă.

La 11 ianuarie 2019, Ilan ȘOR, liderul Partidului Politic ȘOR, a declarat, printre altele, că membrii asociației Promo-LEX sunt mincinoși și nemernici (*лжецы и негодяи*), iar organizația ar fi una dubioasă (*нечистая*), care acționează în interesul câtorva partide politice. Ilan ȘOR a declarat că va ataca în curând în judecată Promo-LEX pentru defăimare, iar aceștia vor fi obligați să răspundă (*они будут отвечать за свои слова*), fiind de fapt niște flecari (*пустословы*). Până la 31 decembrie 2019, Asociația Promo-LEX nu a recepționat nicio cerere de chemare în judecată din partea partidului ȘOR sau a liderului acestuia.

La 22 ianuarie 2019, membrii Coaliției Civice pentru Alegeri Libere și Corecte (CALC) au emis o declarație în sprijinul asociației Promo-LEX. Coaliția a respins atacurile denigratoare repetate asupra asociației Promo-LEX, reiterând că Promo-LEX dispune de calificarea necesară în domeniul monitorizării alegerilor, dovedită de-a lungul mai multor campanii electorale monitorizate.

La 24 februarie 2019, ziua alegerilor parlamentare în Republica Moldova, CEC a interzis asociației Promo-LEX să facă declarații publice, deși în toate scrutinele electorale parlamentare anterioare asociației Promo-LEX i s-a permis să vină regulat în ziua alegerilor cu informații despre mersul alegerilor.

La 12 august 2019, portalul telegraph.md a publicat un articol intitulat „[Politician din opoziție: PromoLEX are sarcina de a opri criticile împotriva actualei guvernări](#)”. Articolul îl citează pe Vasile CALMAȚUI, un concurent electoral în alegerile parlamentare din 24 februarie 2019, care a declarat că Promo-LEX ar fi o organizație politizată care are menirea să oprească criticile împotriva liderilor alianței de guvernământ de atunci. Dl Calmațui s-a declarat deranjat de faptul că a fost menționat într-un [raport](#) de monitorizare a discursului de ură, realizat periodic de către echipa Promo-LEX. Articolul publicat de telegraph.md a reflectat exclusiv opinia autorului, fără a fi prezentată poziția Promo-LEX.

La 24 decembrie 2019, Judecătoria Chișinău a declarat [inadmisibilă](#) o cerere de chemare în judecată depusă de Partidul Național Liberal (PNL) privind rectificarea și dezmințirea conținutului unui raport alternativ elaborat de către Asociația Promo-LEX în contextul alegerilor locale din luna iunie 2018.

<p>6 februarie 2019</p> <p>Atac din partea președintelui țării, Igor DODON, care a sugerat implicarea ONG-urilor în alegeri în susținerea unui anumit vector geopolitic</p>	<p>La 6 februarie 2019, președintele Republicii Moldova, Igor DODON, în cadrul unei emisiuni televizate la NTV Moldova, a sugerat posibilitatea influențării rezultatelor alegerilor de către forțele din Vest, prin intermediul organizațiilor societății civile. Președintele Dodon a declarat, printre altele: „<i>Observați ce rețea de ONG-uri avem aici, care sunt finanțate direct din străinătate. Rusia nu are astfel de organizații. ONG-urile sunt participanți la procesul electoral, dau aprecieri politicienilor, ei monitorizează, cu inclinație certă într-o anumită direcție</i>”. Președintele țării nu a indicat care acțiuni ale ONG-urilor nu ar fi potrivite în procesul electoral și care anume ONG-uri în opinia sa s-au implicat în acele acțiuni.</p>
<p>februarie 2019</p> <p>Atacuri în adresa mișcării civice OccupyGuguță</p>	<p>La 14 februarie 2019, activiștii mișcării civice OccupyGuguță, un grup informal de activiști civici, au încercat să organizeze o demonstrație la sediul Primăriei Orhei. În cadrul protestului, unii membri ai mișcării au încercat să arboreze pe sediul primăriei Orhei un banner cu inscripția „Илан Шор Наш Любимый Вор” (trad. „Ilan Șor este hoțul nostru iubit”) (Ilan Șor este primarul or. Orhei). La scurt timp, aceștia au fost reținuți de către poliție și interogați mai mult de două ore, inclusiv cu scopul suprimării protestului. Reprezentanții poliției au sechestrat bannerul cu inscripția despre Ilan ȘOR. Agentul constatator nu a explicat motivele reținerii aceluia banner la materialele procesului contravențional și nici nu a înmânat un act sau vreo confirmare de anexare a acestuia la materialele procesului contravențional. Reprezentanții mișcării OccupyGuguță au depus o plângere pe acest fapt și au solicitat anularea procesului verbal cu privire la stabilirea contravenției.</p> <p>La 23 februarie 2019, activiștii OccupyGuguță au fost reținuți din nou de către colaboratorii poliției pe traseul Chișinău-Leușeni, în timp ce se deplasau la un protest în raionul Nisporeni, unde avea loc un eveniment organizat de către Partidul Democrat. Potrivit poliției, membrii OccupyGuguță nu ar fi avut „acte de proveniență” pe cele 12 tobe cu care mergeau la protest. Membrii OccupyGuguță folosesc tobele pentru cântecele pe care le cântă ca o formă de protest, acestea fiind instrumente esențiale ale acțiunilor pe care le organizează. Polițiștii au indicat inclusiv că tobele ar putea fi furate. La fața locului de reținere s-au deplasat trei echipaje de poliție. Activiștii OccupyGuguță au fost reținuți mai mult de 30 de minute. După mai multe discuții aprinse, polițiștii au permis activiștilor să-și continue drumul.</p> <p>Atacurile în adresa mișcării civice OccupyGuguță nu sunt noi. În august 2018, poliția a demontat cortul OccupyGuguta din parcul Central din Chișinău, sub pretextul pregătirii și securizării zonei parcului în legătură cu organizarea Zilei independenței (marcată anual pe 27).</p> <p>Notă: Suprimarea unor activități de protest pașnice reprezintă o încălcare nejustificată a libertății întrunirilor și libertății de asociere. Măsurile întreprinse de poliție pot avea un efect descurajant nu doar asupra participanților la aceste acțiuni, cât și asupra publicului larg, pentru ca ultimul să nu participe pe viitor la manifestații și, în general, să nu participe</p>

	<p>la dezbaterile politice deschise. Cât privește modalitatea de protest, în particular bannerul cu inscripția „Илан Шор Наш Любимый Вор” (trad. Ilan Șor este hoțul nostru iubit), în cauza Mătășaru v. Moldova case (No. 69714/16), Curtea Europeană a Drepturilor Omului (CtEDO), a reiterat, printre altele, principiul potrivit căruia libertatea de exprimare este protejată nu numai în cazul „informației” sau „ideilor” care sunt primite favorabil sau sunt privite ca inofensive, dar și a celor care offensează, șochează sau deranjează Statul sau orice parte a comunității. Prin urmare, acțiunile poliției în ambele cazuri au limitat nejustificat libertățile fundamentale ale unor reprezentanți ai OSC. Una din numeroasele consecințe negative ale acestor acțiuni este constrângerea OSC-urilor și a activiștilor civici să se autocenzureze sau să fie mai puțin activi.</p>
<p>22 – 25 martie 2019</p> <p>Atacuri în adresa Amnesty International Moldova</p>	<p>La 22 martie 2019, bloggerul Anatolie CHIRILOV a publicat un articol intitulat „ONG-urile BEM aplică duble standarde. Plângău și Munteanu – da, Sârbu – BA!!!”. Articolul a făcut referință la altercația dintre un deputat din Parlamentul Republicii Moldova Sergiu SÎRBU și activistul civic Pavel GRIGORCIUC. Autorul a condamnat lipsa de reacție din partea reprezentanților OSC-urilor, în special a Amnesty International Moldova (AIM), care nu ar fi dezaprobat agresiunea împotriva dlui Sîrbu. Autorul a făcut referință indirect la un comunicat de presă prin care AIM și-a exprimat îngrijorarea după ce mai mulți concurenți electorali au raportat inacțiunea poliției în situații de hărțuire și agresiune din partea unor presupuși simpatizanți ai unor oponenți politici. Pe parcursul întregului articol, autorul utilizează un discurs denigrator la adresa ONG-urilor, cu diverse expresii peiorative „ONG-uri [...] priponite încă de către Filat și Platon la treuca BEM, iar ACUM slujesc fidel celor din PAScuDA”, sau „Curvărismul ONG-urilor moldave devine deja o normalitate în Moldova”. Articolul publicat de dl Chirilov reflectă exclusiv opinia autorului, fără a fi prezentată poziția persoanelor vizate.</p> <p>În următoarele zile, acest articol a fost preluat aproape în întregime de către portaluri și platforme de media care publicau materiale favorabile Partidului Democrat din Moldova, titlul fiind modificat neesențial sau articolul fiind republicat cu utilizarea unor titluri noi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - www.24h.md: „Cazul deputatului Sergiu Sîrbu, confirmă partizanatul politic al ONG-urilor care pretind că sunt independente” - www.evenimentul.md: „Agresivitatea susținătorilor Acum și tăcerea unor ONG-uri confirmă partizanatul politic al acestora” - www.moldova24.info și www.telegraph.md: „ONG-urile ce se hrănesc din miliard aplică din nou dublele standarde - Plângău și Munteanu – da, Sârbu – BA” <p>Titluri similare au fost publicate și pe paginile www.actual.md, www.hotnews.md, today.md. La momentul redactării prezentului document, câteva din aceste portaluri și-au sistat activitatea, iar paginile nu mai pot fi accesate.</p>

	<p><u>Notă</u>: Publicarea unor știri identice, doar cu modificarea nesubstanțială a titlului, denotă activitatea concertată a publicațiilor. Scopul publicării pare să fie influențarea opiniei publice prin prezentarea negativă a activității OSC-urilor/reprezentanților unui OSC. Luată în ansamblu, publicarea are drept scop mai degrabă discreditarea imaginii organizațiilor societății civile decât informarea cititorilor. Toate articolele publicate de media au reflectat exclusiv opinia autorului, fără a fi prezentată poziția persoanelor vizate.</p>
<p>29 martie 2019</p> <p>Raportul Comisarului pentru Drepturile Omului a Consiliului Europei</p>	<p>Comisarul pentru Drepturile Omului al Consiliului Europei a publicat un raport privind situația apărătorilor drepturilor omului în statele membre ale Consiliului Europei. În raport este indicat că în Republica Moldova autoritățile au devenit mai reticente în implicarea OSC-urilor în elaborarea legislației, ceea ce duce la subminarea încrederii societății civile în autoritățile centrale și locale (para. 34).</p>
<p>aprilie 2019</p> <p>Campanie de denigrare a Fundației Soros-Moldova și a reprezentanților mai multor ONG-uri</p>	<p>La 4 aprilie 2019, bloggerul Anatolie CHIRILOV a publicat un articol intitulat „Iată cât a costat-o pe Maia Sandu serviciile lui Arcadie Barbăroșie și Oazu Nantoi”. Autorul a acuzat câțiva reprezentanți ai OSC-urilor din țară, precum și pe lidera unui partid din opoziție, Maia SANDU, că, în perioada 2014-2016, aceștia ar fi gestionat necorespunzător sume mari de bani acordate în cadrul unui proiect implementat de către Fundația Soros-Moldova în parteneriat cu Ministerul Educației. Potrivit autorului, cu o parte din acești bani, Maia SANDU și-ar fi finanțat susținătorii din societatea civilă. Autorul articolului a utilizat etichetări precum „<i>ONG-urile hrănite de Maia Sandu</i>” și „<i>devoratorii de granturi</i>”, în vederea influențării opiniei publice prin prezentarea negativă a activității organizațiilor non-profit. Articolul conține doar opiniile autorului, fără a fi prezentată poziția persoanelor vizate.</p> <p>În următoarele zile, articolul a fost preluat integral, cu modificarea neesențială a titlului, de pagini web ale mai multor instituții mass-media care publicau materiale laudative la adresa PDM: www.telegraph.md, www.canal2.md, vocebasarabiei.md, precum și www.bloknot-moldova.md.</p> <p>La 8 aprilie 2019, postul Publika TV, afiliat PDM, în cadrul emisiunii Principii («Принципы»), moderată de către Andrei ANDRIEVSCHII, a discutat același subiect cu invitații Valeriu RENIȚĂ, Vitalie CATANĂ, Ruslan ȘEVCHENCO și Roman MIHĂIEȘ. Invitații și moderatorul au utilizat aceleași etichetări: „<i>ONG-uri de buzunar</i>”, „<i>ONG-urile hrănite de Maia Sandu</i>”, „<i>devoratorii de granturi</i>”, care influențează opinia publică prin prezentarea negativă a activității organizațiilor non-profit. Unul dintre invitați a afirmat inclusiv că ONG-urile vizate fac doar politică, iar peste 90% din toate granturile acordate vreodată în Republica Moldova au fost devalizate sau gestionate defectuos. Invitații în emisiune au declarat că fondurile FSM și ai altor donatori au fost utilizate de către Maia SANDU pentru a-și crea partid. În</p>

	<p>cadrul emisiunii nu s-a solicitat opinia unor ONG-uri despre opiniile exprimate.</p> <p>Luete în ansamblu, aceste articole și emisiunea aveau drept scop denigrarea imaginii OSC-urilor.</p> <p>La 5 aprilie 2019, Fundația Soros-Moldova a emis un comunicat de presă prin care a oferit precizări cu privire la proiectele implementate în domeniul educației, inclusiv cele vizate în articolul denigrator al dlui Chirilov. FSM a indicat ce activități s-au realizat în domeniul educației între 2014-2016 cu resursele proiectului, oferind linkuri la rapoartele de activitate. FSM a indicat că resursele proiectului au fost utilizate pentru realizarea activităților în următoarele trei domenii - susținerea activității Grupurilor de lucru pe reforma curriculară, participarea societății civile la consultările publice pentru a face auzită poziția beneficiarilor educației față de reforma educației din Moldova și dotarea cu echipamente IT și soft educațional modern a școlilor de circumscripție din fiecare raion, selectate în cadrul unui concurs deschis. FSM a declarat, printre altele, că a sprijinit și va continua să sprijine proiecte în educație pe parcursul întregii sale activități în Republica Moldova.</p> <p>La 11 aprilie 2019, portalul Stopfals.md a analizat articolul bloggerului Chirilov prin prisma prezenței elementelor de fals și manipulare mediatică. În urma solicitării opiniilor din partea tuturor părților vizate, portalul Stopfals a concluzionat că acuzațiile bloggerului Chirilov se bat cap în cap cu argumentele celor vizați în așa-zisa investigație.</p>
<p>februarie – iunie 2019</p> <p>Campanie de denigrare a Asociației Promo-LEX de către sursele mass-media din regiunea transnistreană</p>	<p>Pe parcursul anului 2019, portalul de știri www.np-inform.com din regiunea transnistreană a publicat mai multe articole denigratoare (Articol1, Articol2, Articol3, Articol4) în adresa Asociației Promo-LEX și activităților de monitorizare a drepturilor omului în regiunea transnistreană. Indiferent de subiectele abordate, publicația a numit Promo-LEX „<i>devoratori de granturi</i>”, „<i>consumator de granturi europene</i>”, iar activitatea acesteia de monitorizare a drepturilor omului a fost catalogată ca fiind marcată de ignoranță flagrantă și analfabetism politic. Într-un articol din această serie, publicația a acuzat membrii Asociației Promo-LEX de spionaj. Unele din aceste articole au fost preluate de către portalurile media de la Chișinău bloknot-moldova.md și vedomosti.md.</p> <p>De fiecare dată, articolele au prezentat informații false sau prezentate tendențios despre activitatea Asociației Promo-LEX. Articolele publicate de mass-media din Transnistria, preluate de unele portaluri media de la Chișinău, au reflectat exclusiv opinia autorului, fără a fi prezentată poziția asociației. Luată în ansamblu, publicarea are drept scop mai degrabă discreditarea imaginii asociației Promo-LEX, decât informarea cititorilor.</p> <p>Discreditarea și persecuțiile Asociației Promo-LEX au început încă din 2015, atunci când așa-numitul serviciu de securitate de la Tiraspol a publicat o declarație prin care a anunțat despre pornirea unei anchete penale</p>

	<p>împotriva membrilor Asociației Promo-LEX și aplicarea împotriva acestora a „măsurilor speciale de investigații”. De atunci, apărătorii Promo-LEX nu mai au acces liber în regiunea transnistreană și nu pot asista victimele încălcării drepturilor omului din regiune.</p>
<p><i>iulie-august 2019</i></p> <p><i>Campanie de denigrare a Centrului de Resurse Juridice din Moldova (CRJM) și a președintelui acestuia, Vladislav GRIBINCEA</i></p>	<p>15 iulie 2019 - Bogdan ȚÎRDEA, deputat, membru al PSRM, a publicat un articol pe blogul său personal intitulat „Absurd! Oamenii lui Plahotniuc doresc să „elibereze justiția” de sub controlul acestuia”. Dl Țârdea a indicat că Vladislav GRIBINCEA, președintele Centrului de Resurse Juridice din Moldova (CRJM) intenționează să candideze la postul de Procuror General, acuzându-l de afiliere cu dl Plahotniuc. La acea dată, concursul la funcția de Procuror General încă nu era anunțat.</p> <p>16 iulie 2019 – Portalul informațional Noi.md, care este afiliat PSRM, a publicat un articol intitulat „Oamenii lui Plahotniuc se grăbesc să elibereze justiția de sub controlul lui”, în care a preluat articolul dlui Țârdea din 15 iulie 2019. Portalul nu a solicitat opinia dlui Gribincea.</p> <p>23 iulie 2019 – pagina de Facebook Curaj.TV a publicat o scrisoare anonimă, prin care se insinua că dl Gribincea a fost ales membru al Comisiei pentru selecția candidaților la funcția de judecător la Curtea Constituțională din partea Guvernului pe baza unor funcții de rudenie și că ar avea interese să promoveze anumiți candidați. În aceeași zi, Curaj.TV a publicat răspunsul dlui Gribincea la aceste acuzații. Potrivit dlui Gribincea, candidatura sa în Comisia guvernamentală a fost propusă de Platforma Națională a Forumului Societății Civile din Parteneriatul Estic, că și-a declarat conflictul de interese în privința a două persoane din concurs și că acuzațiile nu sunt adevărate și au scop de denigrare.</p> <p>24-25 iulie 2019 - Portalurile media Telegraph.md, Timpul.md și Publika.md au publicat articole intitulate „Cumătrism în comisia de alegere a judecătorilor CC din partea Guvernului Sandu” sau cu titluri similare, în care au publicat scrisoarea anonimă publicată de Curaj.TV la 23 iulie 2019, dar fără a publica răspunsul dlui Gribincea publicat de Curaj.TV și fără a-i cere opinia la acest subiect.</p> <p>25 iulie 2019 – Portalul media Timpul.md a publicat un articol intitulat „Unul din promotorii PPDA lansează ATACURI VIOLENTE la adresa societății civile «dragii grantofagi din цивил сосайти!»”. În articol a fost reprodusă o postare de pe rețeaua de socializare Facebook în care autorul acesteia se referea la nemulțumirile sale din domeniul reformei justiției, acuzând societatea civilă că reformează justiția ani la rând fără rezultate. Redacția Timpul.md a adăugat o notă în care a menționat că din postare ar rezulta că ținta criticilor ar fi fost CRJM și președintele acestuia, Vladislav GRIBINCEA. Timpul.md a menționat că CRJM a fost unul din principalele ONG-uri care au elaborat zeci de rapoarte pe reforma justiției, că CRJM a fost unul din actorii cheie în promovarea reformei Procuraturii, iar liderul acestui ONG este membrul comisiei guvernamentale de selectare a judecătorilor la Curtea Constituțională. În plus, redacția Timpul.md a publicat o poză sugestivă de</p>

la [Forumul „Reformarea justiției și combaterea corupției”](#) organizat la 23 iulie 2019 de Guvernul Republicii Moldova în parteneriat cu CRJM. În poză apare dl Gribincea împreună cu ministra Justiției, primul-ministru și ambasadorul SUA în Moldova. Redacția Timpul.md nu a contactat CRJM sau pe dl Gribincea pentru a solicita opinia acestora.

9 august 2019 – Eugen LUCHIANIUC, blogger, a publicat un articol intitulat [„Faceti cunoștință, Vladislav Gribincea, autorul „Legii Procuraturii” cu care luptă acum Maia Sandu”](#). Autorul a menționat, printre altele, că dl Gribincea, pe care îl numește „tatăl Legii Procuraturii”, a ales împreună cu Maia SANDU, prim ministru la acel moment, judecătorii la Curtea Constituțională. Acesta a notat că dna Sandu ar fi declarat că Legea Procuraturii nu este bună. Autorul a indicat că ONG-urile și CRJM ar trebui să întoarcă „milioane de euro” cheltuiți „în ultimii 10 ani pe ei astfel încât să fie posibilă această reformă”. Luchianiuc nu a solicitat opinia dlui Gribincea sau a CRJM și nici nu a indicat la care anume activități ale ONG-urilor și în particular CRM s-a referit. În aceeași zi, articolul a fost preluat de **portalul media Telegraph.md**, care de asemenea nu a solicitat opinia dlui Gribincea sau a CRJM și nu s-a referit la careva anume activități ale ONG-urilor sau a CRJM.

10 august 2019 – Pagina web scheme.md a publicat un articol intitulat [„Milioanele SUA tocate în Moldova pe justiție. Cazul Gribincea”](#). În articol se conțin informații interpretate eronat și cu caracter defăimător despre Vladislav GRIBINCEA, președintele CRJM. Informațiile se refereau la activitatea acestuia și a CRJM în domeniul reformei justiției. Pagina web a fost creată cu câteva zile înainte, la 30 iulie 2019, iar autorul său este necunoscut. Scheme.md nu a solicitat opinia dlui Gribincea sau a CRJM.

11 august 2019 – Portalul media BasarabiaLiterara.md a preluat în mare parte articolul apărut pe 10 august pe pagina web scheme.md, fără a cere opinia dlui Gribincea sau a CRJM. Titlul articolului în sine este calomnios și denigrator – [„Exploziv: milioanele SUA tocate în Moldova pe justiție. Cum a devenit reforma în justiție o afacere profitabilă pentru societatea civilă”](#).

11 august 2019 – Vladislav GRIBINCEA, președintele CRJM, a publicat o [postare](#) pe rețeaua de socializare Facebook, în care a menționat că articolele publicate despre el în ultimele zile sunt denigratoare și pline de speculații, iar paginile web pe care au fost publicate sunt majoritatea fără autor și suspecte. Dl Gribincea a menționat că, din vara anului 2014 și până în 2016 (circa 30 de luni), a condus grupul de lucru privind reformarea procuraturii. El a adăugat că el nu a fost plătit pentru această activitate, iar CRJM nu a obținut granturi pentru această activitate.

12 august 2019 - Portalul media Telegraph.md a publicat un articol despre Vladislav GRIBINCEA inspirat aproape în întregime din articolul de pe pagina web anonimă Scheme.md din 10 august. Articolul era intitulat [„SCHEME.md: Vladislav Gribincea, omul care din banii americanilor a făcut legea procuraturii și alte proiecte suspecte”](#). Nici de această dată nu a fost

solicitată opinia dlui Gribincea sau a CRJM și nici nu a fost prezentată reacția dlui Gribincea publicată pe 11 august 2019.

12 august 2019 – Pagina web scheme.md a publicat un nou articol denigrator la adresa dlui Gribincea cu titlul „[Gribincea a lucrat gratis cu PD. Replică de \\$ 187 822](#)”. În articol, printre altele, s-a pus la îndoială declarația dlui Gribincea publicată cu o zi înainte precum că nu a fost remunerat pentru activitatea sa în grupul de lucru privind reformarea procuraturii. Autorul articolului a menționat că CRJM a elaborat un Studiu privind optimizarea structurii procuraturii și a sarcinii de muncă a procurorilor din Republica Moldova în cadrul proiectului „[Contribuția CRJM la implementarea Strategiei de reformă a sectorului justiției: Pilonii I și II](#)”, susținut financiar de Ambasada SUA. Totuși, autorul articolului a eșuat în a demonstra legătura dintre activitatea de elaborare a studiului, care a luat sfârșit în prima jumătate a anului 2014 și participarea dlui Gribincea în grupul de lucru privind reformarea procuraturii, care a avut loc dintr-a doua jumătate a anului 2014 până în 2016 inclusiv, timp de 2.5 ani după finalizarea proiectului susținut de Ambasada SUA.

12 august 2019 - Eugen LUCHIANIUC, blogger, a publicat un articol despre Vladislav GRIBINCEA inspirat din articolul de pe pagina web anonimă Scheme.md din aceeași dată. Articolul era intitulat „[„Copilul” de milioane al „Reformei Justiției” din Moldova](#)”. Nici de această dată dl Luchianuc nu a solicitat opinia dlui Gribincea sau a CRJM.

16 august 2019 - Centrul de Resurse Juridice din Moldova (CRJM) a publicat un [comunicat](#) prin care și-a exprimat profunda îngrijorare în legătură cu campania de denigrare a activității CRJM și a președintelui acesteia, Vladislav GRIBINCEA. CRJM a menționat că pe internet au apărut câteva materiale cu informații false sau prezentate tendențios despre activitatea CRJM sau a dlui Gribincea. Organizația a notat că materialele nu aveau autor și au apărut pe pagini web create recent, proprietarul cărora nu este cunoscut, fie au fost plasate de persoane care au acționat anterior la comandă politică. Organizația a menționat că nu a fost contactată de autori pentru a oferi clarificări nici până, nici după apariția materialelor. Distribuirea sponsorizată pe rețelele sociale a informațiilor denigratoare au demonstrat o dată în plus acțiunea concertată și intenția de manipulare și dezinformare.

Notă: aceste atacuri la Vladislav GRIBINCEA și CRJM au avut loc în timpul organizării concursului pentru numirea a doi judecători la Curtea Constituțională (CCM) de către Guvern. La 2 iulie 2019, Guvernul [a publicat](#) anunțul cu privire la organizarea concursului, iar la 7 iulie 2019, Guvernul [a aprobat](#) componența nominală a Comisiei de concurs. Dl Gribincea, președintele CRJM, era membru al comisiei de concurs desemnat de către Platforma Parteneriatului Estic a Societății Civile. Din cei [23 de candidați](#) care au depus dosarul, Comisia de concurs a admis la concurs [13 candidați](#). La 8 august 2019, Comisia de concurs [a propus](#) Guvernului spre examinare pentru numirea judecătorilor la CCM o listă de patru candidați, și anume

	<p>Liuba ȘOVA, Eduard SERBENCO, Vladimir GROSU și Nicolae ROȘCA. Comisia a publicat fișele de evaluare și interviurile cu candidații. La 15 august 2019, Guvernul a numit în funcția de judecător la CCM doi dintre candidații propuși de Comisia de concurs, și anume dna Șova și dl Roșca. După această dată, atacurile împotriva dlui Gribincea s-au redus considerabil.</p>
<p>23 iulie 2019</p> <p>OSC-urile sunt acuzate de influență asupra judecătorilor</p>	<p>La 23 iulie 2019, un grup de 31 de judecători de la Judecătoria Chișinău au prezentat o declarație publică în ședința Consiliului Superior al Magistraturii (CSM). Judecătorii au recunoscut percepția publică cu privire la corupția din sistemul judiciar, inclusiv din cauza anumitor hotărâri judecătorești emise sub presiune. Judecătorii semnatari au exprimat cu fermitate că schimbările și reformele inițiate în sistem sunt necesare pentru a combate această percepție și faptul că sunt gata să contribuie pentru punerea în aplicare a unor astfel de acțiuni. Tot la 24 iulie 2019, o altă judecătorească a făcut o declarație publică separată, solicitând demisia tuturor membrilor CSM și în special a dlui Victor Micu, fost președinte al CSM, în urma descrierii unui caz particular care a dus la auto-suspendarea ei din funcție.</p> <p>Utilizând imaginile de la ședința CSM în care grupul de judecători a făcut aceste declarații, postul Publika TV, afiliat PDM, a realizat un reportaj intitulat „Magistrații reclamă presiuni și imixtiune în procesul judecătoresc din partea politicianului, dar și din partea societății civile”. Cu toate acestea, în cuprinsul știrii sau reportajul video nu sunt indicate date despre cine ar fi reprezentanții societății civile sau OSC-urile care ar fi exercitat aceste presiuni. Nici în declarațiile scrise ale judecătorilor nu există vreo referință la careva presiuni din partea OSC-urilor.</p>
<p>24 iulie 2019</p> <p>11 primari din Dondușeni declară că au fost limitați în colaborarea cu ONG-rile de către guvernarea PDM</p>	<p>La 24 iulie 2019, 11 primari din Raionul Dondușeni au semnat o declarație comună. Aceștia au anunțat că părăsesc rândurile Partidului Democrat din Moldova (PDM) și sunt deschiși pentru a colabora cu orice forță politică din țară. Prin această declarație cei 11 Primari au denunțat faptul că ar fi fost limitați în colaborare cu organizațiile neguvernamentale, în special cu Congresul Autorităților Locale din Moldova (CALM), de către fosta guvernare. Semnatarii au ezitat să spună în ce au constat limitările de colaborare.</p>
<p>9 august 2019</p> <p>Atac din partea unui judecător la CSJ privind reforma în justiție anunțată de MJ</p>	<p>În timpul consultării publice a proiectului Planului de Acțiuni al Guvernului organizată de Ministerul Justiției (MJ), Anatolie ȚURCANU, judecător la Curtea Supremă de Justiție (CSJ) și fost membru al Consiliului Superior al Magistraturii (CSM), a atacat OSC-urile care lucrează în domeniul justiției și, în mod special, CRJM. Acesta a menționat, printre altele, că reforma CSJ propusă de MJ prin micșorarea numărului de judecători este o răfuială a societății civile, că OSC-urile „<i>veșnic spală bani</i>”, fac proiecte de legi pe care le implementează, „<i>flutură sabia deasupra capului</i>”, „<i>CRJM a dat-o în bară cu reforma hărții judecătorești</i>”. Dl Țurcanu a declarat că CRJM trebuie lichidat.</p>

<p>octombrie 2019</p> <p>Campanie de denigrare a Centrului de Resurse Juridice din Moldova (CRJM) II</p>	<p>La 1 octombrie 2019, mai multe instituții mass-media care publicau materiale în favoarea Partidului Democrat din Moldova (PDM) - Hotnews.md, Abcnews.md, Democracy.md - au publicat un articol cu conținut identic „Actuala luptă dintre CSM și corpul judecătoresc este susținută de o organizație nonguvernamentală”. Articolul conține mai multe atacuri și insinuări tendențioase la adresa CRJM. Potrivit articolului, CRJM și-ar dori menținerea actualei componente a CSM pentru a justifica fondurile financiare alocate de donatori externi pentru promovarea reformelor în domeniul justiției. Articolul a mai menționat că CRJM ar fi primit bani de la donatori externi pe care i-a folosit în alte scopuri decât promovarea de reforme în domeniul justiției, iar o parte din banii gestionați de către CRJM ar fi direcționați pentru susținerea financiară a campaniei electorale făcută de partidul PAS, dar și în acțiuni de manipulare și control al CSM. În articol nu s-au prezentat dovezi în acest sens.</p> <p>La scut timp după publicarea articolului inițial, postul Publika TV a realizat un reportaj la acest subiect.</p> <p>Notă: Articolele prezintă învinuiri grave și informații false la adresa CRJM. Din 2013 și până în prezent, CRJM realizează activități de monitorizare și raportare privind activitatea CSM și a instanțelor judecătorești. Activitatea de monitorizare și raportare nu este legată și nu depinde în niciun fel de componența CSM sau de atitudinea și preferințele anumitor membri din această instituție. Efortul CRJM de monitorizare a activității CSM are drept scop identificarea unor recomandări pentru îmbunătățirea eficienței și transparenței CSM. CRJM prezintă donatorilor rapoarte financiare și pe activități. Toate informațiile cu privire la obiectivele CRJM, activitățile desfășurate, bugetele proiectelor sunt disponibile public pe pagina web a Asociației.</p>
<p>14 noiembrie 2019</p> <p>Restricții pentru OSC-uri în Programul de Activitate al Guvernului CHICU</p>	<p>Guvernul CHICU în Programul său de Activitate a indicat o singură activitate privind societatea civilă, și anume „<i>Consolidarea rolului de watch-dog al organizațiilor societății civile și neadmiterea implicării lor în activități politice</i>”.</p> <p>La 6 decembrie 2019, organizațiile membre ale Platformei Naționale a Republicii Moldova a Forumului Societății Civile din Parteneriatul Estic au adoptat o declarație publică în care și-au exprimat îngrijorarea cu privire la Programul de Activitate a Guvernului Republicii Moldova, investit în noiembrie 2019 și condus de Ion CHICU. Organizațiile au notat că restricția inclusă în Programul de Guvernare de neadmitere a implicării OSC-urilor în activități politice contravine standardelor internaționale și neagă dreptul OSC-urilor de implicare în activități de politici publice și de participare la dezbaterile pe subiecte de interes public. Ca și orice persoană sau entitate, OSC-urile au dreptul la libertatea de exprimare cu privire la toate problemele de importanță publică, inclusiv legislația existentă sau propusă, precum și politica și acțiunile statului. Discursul public privind limitarea spațiului de activitate al OSC-urilor contravine principiilor democratice și ale statului de drept, precum și obligațiilor asumate prin Acordul de Asociere</p>

	<p>dintre Republica Moldova și Uniunea Europeană, care încurajează implicarea tuturor părților interesate relevante, inclusiv a OSC-urilor, în elaborarea politicilor și reformelor din Republica Moldova. De asemenea, Parteneriatul Estic recunoaște societatea civilă ca partener în relația statelor membre cu Uniunea Europeană. Organizațiile au menționat că programul nu include obiective cu privire la transparența decizională, consolidarea unui climat favorabil de activitate și dezvoltare a societății civile în Republica Moldova și implicarea organizațiilor societății civile în elaborarea documentelor de politici publice. Organizațiile și-au exprimat îngrijorarea că partidele care au susținut Programul de activitate al Guvernului CHICU nu au inclus obiectivul implementării legii cu privire la organizațiile necomerciale, care trebuia demult adoptată de Parlament în lectură finală.</p> <p>Planul de Acțiuni al Guvernului pentru anii 2020-2023 aprobat la 11 decembrie 2019 nu a mai inclus obiectivul de limitare a activităților politice ale OSC-urilor.</p>
<p>Regiunea transnistreană:</p> <p>Restricții impuse OSC-urilor care primesc finanțare de peste hotare pentru desfășurarea „activităților politice”</p>	<p>Cadrul legal în Transnistria privind organizațiile necomerciale</p> <p>La 18 mai 2018, în Transnistria au intrat în vigoare modificările la un pachet legislativ prin care s-au introdus reglementări restrictive pentru OSC-urile care primesc finanțare de peste hotare și care se implică în activități de promovare a politicilor publice. Prin pachetul legislativ s-au modificat Legea cu privire la organizațiile necomerciale, Codul penal, Codul civil și Legea cu privire la înregistrarea de stat a persoanelor juridice și a întreprinzătorilor individuali. Potrivit noilor reglementări, Legea privind organizațiile necomerciale din regiunea transnistreană include interdicția de a desfășura „activități politice” pentru organizațiile necomerciale care primesc finanțare de peste hotare. Potrivit legii, o organizație necomercială este recunoscută de a fi implicată în „activități politice” desfășurate pe teritoriul „RMN”, dacă desfășoară activități în următoarele domenii: guvernarea statului, ordinea constituțională, suveranitatea și integritatea teritorială, precum și asigurarea legii, ordinii, securității statului și a publicului, a apărării naționale și a politicii externe. Legea stabilește că formele de desfășurare a „activităților politice” sunt participarea și desfășurarea întâlnirilor, protestelor, demonstrațiilor; organizarea și desfășurarea de dezbateri publice, discuții, discursuri; monitorizarea desfășurării alegerilor, a activităților partidelor politice; apelurile publice către autoritățile așanumitei Republici transnistrene; diseminarea opiniilor cu privire la deciziile luate de autoritățile publice și politicile acestora, inclusiv utilizând tehnologiile informaționale moderne etc. (art. 2 alin. (7) din Legea privind organizațiile necomerciale din regiunea transnistreană). Prin urmare, organizațiile necomerciale locale care primesc fonduri din străinătate nu vor putea desfășura o serie de activități, inclusiv cele ce se referă la promovarea și protecția drepturilor omului, monitorizarea alegerilor, buna guvernare etc.</p> <p>Cadrul legal prevede și sancțiuni drastice pentru nerespectarea prevederilor privind „activitățile politice” atât pentru organizațiile necomerciale, cât și</p>

pentru persoanele fizice. Procurorul General al așa-numitei Republici transnistrene va înainta o somație organizației necomerciale care desfășoară astfel de activități, care are un termen de o lună pentru a se conforma prevederilor legii. Organizația poate contesta această somație în „instanțele de judecată” din „RMN”. Pentru nerespectarea somației, organizația necomercială riscă suspendarea activității și chiar lichidarea (art. 3 și 4 din Legea privind organizațiile necomerciale din regiunea transnistreană). „Codul penal” din Transnistria prevede sancțiuni și pentru persoanele fizice implicate în „activități politice”. Potrivit modificărilor din 2018 la [Codul penal](#), fondatorii organizațiilor necomerciale riscă răspundere penală în formă de amendă în sumă de la circa USD 170 până la circa USD 730 în anul 2020 sau până la 2 ani de închisoare (art. 237 alin. (2) din „Codul penal”). Persoanele care participă la „activitățile politice” realizate de organizații necomerciale (de ex., participanții la evenimentele organizației), precum și cele care răspândesc informații privind aceste activități (de ex., distribuirea informației pe rețelele de socializare), riscă o amendă penală în sumă de la circa USD 110 până la circa USD 335 sau până la 1 an de închisoare (art. 237 alin. (3) din „Codul penal”). Sumele amenzilor penale depind de mărimea salariului mediu lunar din „RMN”, care în prima jumătate a anului 2019 a constituit [circa USD 275](#). În fiecare an, salariul mediu lunar și, prin urmare, și sumele amenzilor [vor crește cu circa 7%](#) în comparație cu anul precedent.

În afară de aceasta, organizațiile necomerciale din Transnistria au obligația de a prezenta autorităților [rapoarte privind sursele de finanțare](#). Rapoartele se depun anual la organul de înregistrare și de două ori pe an la organele fiscale. Aceste instituții efectuează controlul utilizării surselor și dacă acestea corespund statutului și legislației. Raportul trebuie să conțină detalii privind sursele de finanțare, scopul alocării surselor și modul în care au fost utilizate.

[Potrivit Promo-LEX](#), în contextul în care administrația de la Tiraspol nu oferă fonduri pentru organizațiile necomerciale locale, iar sectorul neguvernamental din regiune este apreciat inclusiv de către comunitatea internațională ca fiind unul rudimentar, aceste reglementări reprezintă un obstacol suplimentar în dezvoltarea sectorului asociativ din stânga Nistrului. Modificările adoptate nu fac altceva decât să oficializeze controlul și presiunea regimului de la Tiraspol asupra societății civile, care în final va determina controlul absolut asupra acesteia.

Cazul Centrului Informațional de Drept Apriori (Tiraspol)

Prima organizație în privința căreia a fost aplicat mecanismul prevăzut de Legea privind organizațiile necomerciale din regiunea transnistreană este [Centrul Apriori](#), organizație necomercială din regiunea transnistreană a cărei misiune este promovarea drepturilor omului în regiune. La 1 noiembrie 2018, Procuratura locală a făcut un control la Centrul Apriori. La 19 decembrie 2018, Procuratura a emis o somație în care a acuzat ONG-ul de încălcarea Legii privind organizațiile necomerciale prin faptul că, în

perioada anilor 2016-2017, au primit fonduri străine și că în a doua jumătate a anului 2018 au desfășurat „activități politice”. În particular, Procuratura de la Tiraspol a acuzat Centrul Apriori că [a organizat](#), în iunie 2018, o expoziție numită „Presa sub presiunea a trei atmosfere: Smirnov, Șevciuk, Krasnoselski”, unde, în cadrul discuțiilor, au fost criticate intențiile administrației transnistrene de a închide mai multe portaluri on-line. O altă acuzație ținea de prelegerea „Sistemul electoral mixt și perspectivele lui pentru Transnistria”, în cadrul căreia un expert a propus ca deputaților să li se interzică să aibă afaceri pe perioada mandatului lor și a afirmat că „*în Transnistria s-a instituit un model oligarhic de conducere*”.

În rezultatul acestui control, Centrul Apriori a fost somat de către Procuratură să „*elimine fără întârziere încălcarea legii*” și să ia măsuri pentru a preveni astfel de încălcări pe viitor prin abținerea sa de la angajarea în activități politice pe teritoriul regiunii transnistrene. Centrul Apriori a fost obligat să informeze în scris Procuratura despre măsurile întreprinse în acest sens.

Centrul Apriori a contestat această somație a Procuraturii în „instanțele de judecată” transnistrene. La 14 februarie 2019, contestația Centrului Apriori a fost respinsă. În aprilie 2019, contestația a fost respinsă și de către „Judecătoria Supremă de la Tiraspol”. Potrivit [declarațiilor reprezentanților Centrului](#), la examinarea cauzei nu au fost asigurate garanțiile unui proces de judecată echitabil.

În iunie 2019, Centrul Apriori a depus o sesizare și la „Curtea Constituțională de la Tiraspol” în care a contestat prevederile Legii cu privire la organizațiile necomerciale din regiunea transnistreană privind activitățile politice ale organizațiilor necomerciale pentru că acestea ar contraveni „Constituției RMN”. La 26 septembrie 2019, „Curtea Constituțională de la Tiraspol” [a respins](#) sesizarea Centrului. În toamna anului 2019, Centrul Apriori s-a adresat cu o plângere către Curtea Europeană a Drepturilor Omului.

Potrivit cadrului legal din Transnistria, Procuratura poate cere suspendarea activităților Centrului, care ulterior poate fi lichidat pentru nerespectarea legii. La sfârșitul anului 2019, Centrul Apriori nu era lichidat, iar activitatea sa nu era suspendată.

Poziția Raportorului Special al ONU privind situația apărătorilor drepturilor omului privind situația din Transnistria

În [raportul din 15 ianuarie 2019](#) privind vizita sa în Moldova din 25-29 iunie 2018, Michel FORST, [Raportorul Special al ONU privind situația apărătorilor drepturilor omului](#), a indicat că, în regiunea transnistreană, legislația privind organizațiile neguvernamentale ridică îngrijorări serioase pentru apărătorii drepturilor omului. Dl Forst s-a referit în special la introducerea unei restricții în privința activității definite drept „politice”, care nu este în conformitate cu standardele internaționale.

	<p>Raportorul Special a notat că OSC-urile și apărătorii drepturilor omului nu se bucură de un mediu sigur și activ în regiunea transnistreană. DI Forst a primit rapoarte că apărătorii drepturilor omului nu au putut să lucreze liber în regiune și că au fost supuși la diverse forme de intimidare, amenințări (inclusiv în privința rudelor), hărțuire, reținere arbitrară și represalii. De asemenea, ei sunt sub controlul strict al serviciilor de securitate și al organelor de drept.</p> <p>Raportorul special a recomandat factorilor de decizie din regiunea transnistreană să se asigure că legislația internă respectă standardele internaționale privind democrația, statul de drept și drepturile omului, să asigure un mediu sigur și activ pentru apărătorii drepturilor omului, jurnaliști și avocați și să stabilească un dialog autentic, semnificativ și regulat cu OSC-urile.</p>
--	--

ORGANIZAȚII SEMNATARE:

Centrul de Resurse Juridice din Moldova (CRJM) este un think-tank cu experiență vastă în analizarea activității și reformarea sectorului justiției, promovarea drepturilor omului și a reformelor pentru un mediu favorabil organizațiilor societății civile. Mai multe informații pot fi găsite la adresa: www.crim.org.

Amnesty International Moldova este parte a mișcării mondiale pentru drepturile omului Amnesty International. Activitatea organizației se bazează pe deciziile votate de către membrii săi la Adunarea Generală. AIM participă în campanii globale și locale, iar actualmente desfășoară activități de Educație pentru drepturile omului atât în școli, cât și pentru profesioniștii din domeniul juridic. Mai multe informații pot fi găsite la adresa: www.amnesty.md.

A.O. Comunitatea WatchDog.MD reprezintă un think-tank tânăr din Republica Moldova. Comunitatea reunește experți în diverse domenii de importanță majoră, calificați pentru a elabora și evalua politici publice sectoriale. Obiectivele organizației sunt sporirea rolului societății civile în elaborarea politicilor publice și informarea corectă și comprehensivă a publicului larg și instituțiilor interesate privind situația reală în Republica Moldova pe domenii importante: economie, finanțe publice, democrație, procese electorale, drepturile omului. Mai multe informații pot fi găsite la adresa: www.watchdog.md.

Transparency International-Moldova (TI-Moldova) a fost înregistrată ca filială națională a organizației mondiale anti-corupție Transparency International la 14 iunie 2000. Misiunea TI-Moldova este promovarea transparenței, integrității și răspunderii ca principale modalități de prevenire a corupției și de îmbunătățire a calității guvernării. Mai multe informații pot fi găsite la adresa: www.transparency.md.

IDIS „Viitorul” (IDIS) este un think tank independent, de cercetare și advocacy. IDIS combină cu succes cercetarea socială, politică și economică cu componente solide de advocacy. Ea întreprinde cercetări de teren aplicate în domeniul științelor politice și al analizei economice, guvernării și dreptului, menținând o serie de rețele sociale privind analiza politicilor sociale, descentralizarea, politicile UE și Rusia, conflictele înghețate și comerțul. Mai multe informații pot fi găsite la adresa: www.viitorul.org.

Institutul de Politici Publice (IPP) este o organizație apolitică și non-profit. Scopul său este de a contribui la dezvoltarea Republicii Moldova în spiritul unei societăți deschise, participative și pluraliste, dedicate valorilor democratice. Mai multe informații pot fi găsite la adresa: www.ipp.md.

Centrul pentru Jurnalism Independent (CJI) este una din primele organizații neguvernamentale de media din Republica Moldova. Fondată în 1994, organizația are misiunea de a contribui la consolidarea unei prese libere și viabile prin asistența oferită mass-media și jurnaliștilor independenți, prin instruire în domeniul jurnalismului și relații cu publicul, prin campanii media, de advocacy, cercetare și educație media. Mai multe informații pot fi găsite la: www.media-azi.md.

Promo - LEX

Promovarea democrației și a drepturilor omului

Asociația Promo-LEX este o organizație neguvernamentală care urmărește promovarea democrației în Republica Moldova, inclusiv în regiunea transnistreană, prin promovarea și apărarea drepturilor omului, monitorizarea proceselor democratice și consolidarea societății civile. Mai multe informații pot fi găsite la: www.promolex.md.

Asociația Presei Independente (API) este una dintre cele mai importante organizații media din Republica Moldova care promovează și ajută mass-media independentă și jurnaliștii apolitici. API promovează principiile presei libere și contribuie la dezvoltarea societății deschise în Republica Moldova. Mai multe informații pot fi găsite la: www.api.md.

Asociația pentru o Guvernare Eficientă și Responsabilă (AGER) este o asociație publică, al cărei scop principal este promovarea generală a bunei guvernări prin consultanță și reformă politică în administrația publică. Mai multe informații pot fi găsite la: www.ager.md.

Fundația Soros - Moldova (FSM) Înființată în anul 1992 de către filantul George Soros, Fundația Soros-Moldova este o organizație neguvernamentală, nonprofit și apolitică ce are scopul de a promova valorile unei societăți deschise în Republica Moldova. Fundația susține diverse inițiative ale persoanelor fizice și juridice în următoarele domenii, dar fără a se limita la: justiție și drepturile omului, buna guvernare, mass-media și sănătate publică. Mai multe informații pot fi găsite la: <http://soros.md>.

Institutul pentru Politici și Reforme Europene (IPRE) este un think-tank independent care urmărește obiectivul accelerării procesului de integrare europeană al Republicii Moldova prin monitorizarea și promovarea politicilor publice menite să contribuie la realizarea reformelor sistemice, creșterea democrației participative și consolidarea rolului cetățenilor în procesele decizionale la nivel național și local. Mai multe informații pot fi găsite la: www.ipre.md.

Centrul de Investigatii Jurnalistice este o organizație neguvernamentală, creată în anul 2003. Activitatea de bază a centrului este îndreptată spre îmbunătățirea calității jurnalismului de investigație în Republica Moldova, consolidarea capacității jurnaliștilor de investigație, promovarea celor mai bune metode și tehnici pentru jurnalismul de investigație, precum și desfășurarea unor campanii de sensibilizare a opiniei publice. Mai multe informații pot fi găsite la: www.investigatii.md.

Fundația Est-Europeană a fost înregistrată la 3 noiembrie 2009 la Ministerul Justiției al Republicii Moldova și este succesoarea Fundației Eurasia (FE) în Moldova. Noua organizație continuă activitatea Fundației Eurasia, care din anul 1994 a contribuit la promovarea democrației, drepturilor omului, economiei de piață și a sprijinirii dezvoltării societății civile, mass-media și transparența activității administrației publice din țară. Misiunea Fundației Est-Europene este abilitarea cetățenilor Republicii Moldova cu capacități și mijloace pentru asigurarea dezvoltării durabile, prin programe de educație și asistență tehnică care promovează democrația, buna guvernare și prosperitatea economică. Mai multe informații pot fi găsite la: www.eef.md.

Centrul "Parteneriat pentru Dezvoltare" a fost creat în anul 1998. Centrul Național de Studii și Informare pentru Problemele Femeii Parteneriat pentru Dezvoltare (CPD) este o instituție obștească care își propune să contribuie la promovarea unui discurs integrator cu privire la problematica genurilor umane, statutul femeii și egalitatea de șanse pentru femei și bărbați. CPD pledează pentru implementarea conceptului egalității de gen în toate domeniile vieții, promovarea politicilor publice în domeniu, abordarea problemelor ce țin de rolul femeii în societate și abilitarea acesteia, eliminarea tuturor formelor de discriminare față de femei, fiind concomitent și un centru de documentare, informare și instruire

pentru ONG-urile de profil și grupurile de inițiativă. Mai multe informații pot fi găsite la: www.progen.md.

Asociația pentru Democrație Participativă „ADEPT” este un centru independent de analiză și consultanță privind procesul decizional, politic, electoral și social-economic din Republica Moldova și din regiune. Misiunea ADEPT constă în promovarea valorilor democratice și sprijinirea participării active a cetățenilor la viața publică. Mai multe informații pot fi găsite la: <http://www.e-democracy.md/adept/>.

CPR Moldova – „Reformele ar trebui văzute în viața reală, nu pe hârtie sau la televizor”. Mai multe informații pot fi găsite la: www.cpr.md.

Centrul de Reabilitare a Victimelor Torturii „Memoria” este unicul centru din Moldova care oferă ajutor, informație și sprijin victimelor torturii, victimelor violenței în familie și violenței sexuale, precum și refugiaților și solicitanților de azil. Noi ajutăm persoanele care au suferit de violență în orice moment al vieții lor. Asistența calificată este oferită de o echipă multidisciplinară de profesioniști - psihologi, medici, asistenți sociali și avocați. Mai multe informații pot fi găsite la: www.memoria.md.

Asociația pentru Politică Externă din Moldova (APE) este una dintre principalele „think tank – uri” din Moldova pe domeniul politicii externe, care susține procesul de europenizare, integrare în Uniunea Europeană și soluționare a problematicii transnistrene. Asociația a fost înființată în toamna anului 2003 de către un grup de experți bine cunoscuți, personalități publice și fost oficiali și diplomați de rang înalt care au decis, în acest fel, să contribuie prin intermediul expertizei și experienței lor la o analiză cuprinzătoare a opțiunilor de politică externă a Republicii Moldova precum și la formularea unei politici externe eficiente. Mai multe informații pot fi găsite la: www.ape.md

Centrul de Analiză și Prevenire a Corupției (CAPC) este o asociație obștească, care a fost înregistrată la Ministerul Justiției pe data de 19 aprilie 2000. Scopul principal al CAPC este contribuția la reducerea nivelului corupției în țară până la un nivel, care nu ar afecta drepturile și libertățile cetățenilor. Mai multe informații pot fi găsite la: www.capc.md.

Centrul de Drept al Femeilor este o organizație neguvernamentală înființată în anul 2009 de un grup de femei juriste din Republica Moldova. Misiunea organizației este de a contribui la promovarea egalității de gen și la prevenirea și combaterea violenței în bază de gen împotriva femeilor prin sensibilizarea opiniei publice, consolidarea capacităților specialiștilor, oferirea serviciilor holistice

de asistență și protecție a femeilor-victime ale violenței, monitorizarea implementării legislației și alinierea acesteia la standarde internaționale în domeniul prevenirii și combaterii violenței față de femei și a violenței în familie. Mai multe informații pot fi găsite la: www.cdf.md.

Lista organizațiilor semnatare rămâne deschisă spre semnare